

Itä-Suomi

Aluehallintovirasto

Itä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueen toimintakertomus vuodelta 2012

Outokummun Viurusuo

Kuva Timo J. Lehtonen

YLEISTÄ

Vuoden 2012 aikana keskustelu kaivostoimintaan ja turvetuotantoon liittyvistä ympäristöpäästöistä jatkui vilkkaana eritoten Talvivaaran vesienhallintaongelmien vuosi. Keskustelun seurauksena turvetuotannon lupapäätösmallien vesiensuojelumääräysten tarkentamisesta käytiin vilkasta keskustelua aluehallintovirastojen sisäisessä toimialaryhmässä. Lisäksi käynnistyi turvetuotantoa koskevan valtakunnallisen ympäristönsuojeluohjeen laadinta. Vuoden 2013 keväällä saadaankin niin uusi ympäristönsuojeluohje kuin mallilupapäätöskin käyttöön.

Vaikka kaivostoiminnan pääpainopiste on Pohjois-Suomessa, niin toimintavuoden aikana annettiin Itä-Suomessa kuusi kaivos- ja louhintatoimintaa koskevaa lupapäätöstä - vuoden lopulla oli lisäksi vireillä kuusi varsin vaativaa lupahakemusta. Lupahakemusten käsittelyssä on entistäkin huolellisemmin paneuduttu erityisesti vesienhallintaan liittyvien riskien ennaltaehkäisyyn antamalla sekä pohjarakenteiden että kaivosten sivukivialueiden osalta yksityiskohtaiset lupamääräykset.

Ympäristölupavastuualueen edustajat ovat olleet aktiivisesti mukana ympäristöministeriön johtamassa ympäristönsuojelulain uudistamishankkeessa.

Toimintavuoden aikana realisoitui pari merkittävää, uudenlaista puuhun perustuvaa teollisuushanketta, kun Joensuun voimalaitoksen pyrolyysilaitokselle myönnettiin ympäristölupa ja vireille tuli lisälmen Soinlahden biojalostamon ympäristölupahakemus. Taloudellisesti merkittäviin hankkeisiin lukeutuu myös vireille tullut Savonlinnan Vuohisaaren sataman lupahakemus.

Henkilöstöpuolella merkittävimmät muutokset olivat kolmen ympäristöneuvoksen ja yhden ympäristölakimiehen eläköityminen sekä yhden ympäristölakimiehen jääminen osa-aika-eläkkeelle. Eläköityneiden henkilöiden sijalle voitiin palkata yksi ympäristöneuvos (1.9.2012 alkaen) ja yksi ympäristöylitarkastaja 1.2.2013 alkaen). Vuoden 2012 alussa ympäristö- ja vesilupa-asioiden posti- ja kirjaamotoiminta siirtyi Mikkeliin. Samalla kirjaaja ja osastosihteeri vaihtuivat. Muutos sujui hyvin lukuun ottamatta alkuvuoden asioiden ruuhkautumista, joka johtui pääosin tietoteknisistä ongelmista.

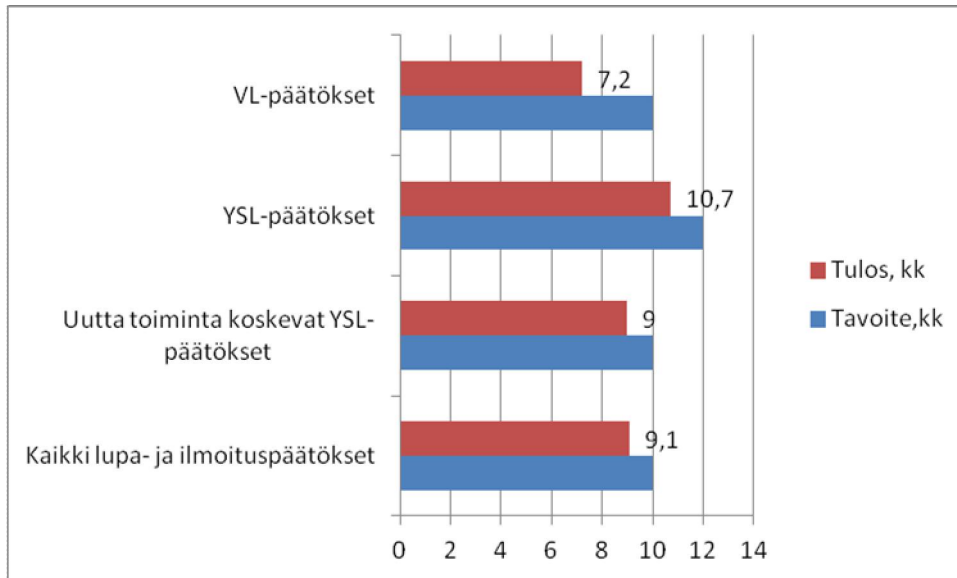
Joensuun työskentelypaikan osalta tehtiin päätös jatkosta vuoden 2015 loppuun.

Merkittävästä henkilöstömäärän supistumisesta huolimatta ympäristö- ja vesitalouslupahakemusten käsittely sujui vuosien 2010 ja 2011 tavoin ripeästi. Itä-Suomi saavutti ainoana ympäristölupavastuualueena kaikki neljä lupien käsittelyaikatavoitetta ja myös määrällinen tavoite saavutettiin suhteellisesti parhaiten. Vuoden 2012 toteutunut henkilötyövuosimäärä oli 17,2, kun ympäristöministeriön asettama kehys oli 17 htv. Todellisuudessa koko vuoden käytössä ollut henkilötyövuosimäärä jäi noin 16:een eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden pitkien vuosilomien ja muiden henkilöiden sairauslomien vuoksi.

LUPAPÄÄTÖKSET

Ympäristö- ja vesitalouslupia oli vuoden 2012 alussa vireillä 176. Vuoden aikana tuli vireille uusia lupa-hakemuksia 214. Vuoden 2012 aikana annettiin 199 päätöstä, joista vesilain mukaisia päätöksiä oli 97 (12 hallintopakopäätöstä, joista ei kerry tuloja) ja ympäristönsuojelulain mukaisia päätöksiä 102. Ministeriön asettamasta 220 päätöksen määrällisestä tavoitteesta jäätii jonkin verran. Vuoden 2012 lopussa vireillä oli 189 lupahakemusta.

Käsittelyaikatavoitteet saavutettiin kaikilta osin:

Ympäristöministeriön asettama tulotavoite 370 000 ylitettiin reilusti, sillä tulot olivat 532 464 euroa. Henkilötyövuotta kohti lupapäätöksiä annettiin 11,6 ja lupatulot/htv olivat 30 957 euroa. Vastuualueen kokonaismenot olivat 1 281 505 euroa, joten kustannusvastaavuus oli 41,5 %.

Päätösten jakautuminen laeittain ilmenee oheisesta luettelosta.

YSL= ympäristönsuojelulain mukaiset lupahakemukset

VL = vesilain mukaiset lupahakemukset

YSL – uusi toiminta tai toiminnan muuttaminen	74
YSL – lupamääräysten tarkistaminen	28
YSL – 61 §:n mukaiset ilmoitukset	5
YSL – yhteensä	102
Vesilain mukaiset lupahakemukset	85
Vesilain mukaiset hallintopakkohakemukset	12
VL – yhteensä	97
Kalastuslain mukaiset lupahakemukset	1
Kaikki yhteensä	199

Joka neljännessä Itä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen. Viisi päätöstä kumottiin kokonaan; näistä kolme koski AVIn myöntämiä turvelupapäätöksiä, jotka hallinto-oikeus hylkäsi. Osittain kumotut päätökset koskivat turvelupia - näissä hallinto-oikeus oli kumonnut AVIn päätöksen tiettyjen tuotantolohkojen osalta. Lupamääräysten tarkistamisetkin koskivat pääasiassa turvelupahakemuksia; ennen muuta vesienkäsittelyn puhdistustehovaatimuksia.

Päätösten pysyvyys Vaasan hallinto-oikeudessa

Ratkaisut valituksiin	2010	2011	2012
ei muutosta	37	28	26
ratkaisu kumottu	5	3	5
ratkaisu kumottu ja palautettu	7	5	1
ratkaisu osittain kumottu/ osittain palautettu		10	2
tarkennettu lupamääräyksiä	17	18	10
välipäätös tarkastuksesta/katselmuksesta	1	1	3
kirjoitusvirheen oikaisu		1	1
käsittely rauennut			1
Yhteensä	67	66	49

Korkein hallinto-oikeus (KHO) antoi vuonna 2012 ratkaisun 21 asiassa, joissa ensimmäisen asteen päätös oli tehty Itä-Suomen aluehallintovirastossa tai ympäristölupavirastossa. Päätöksistä yhdeksän koski ympäristölupia ja 12 vesitalouslupia. Kahdeksaan päätökseen ei valitusasteissa tullut muutoksia Pääasiaratkaisu muuttui joko Vaasan hallinto-oikeuden tai KHO:n päätöksellä seitsemässä asiassa. Kuuden asian osalta lupamääräyksiä ja/tai korvauksia tarkennettiin.

Karttulan Tervalamminsuolle myönnetty turvetuotannon ympäristölupa kumottiin ja hakemus hylättiin, sillä kuivatusvesien johtamisesta aiheutuisi naapuruussuhdelain mukaista haittaa ja merkittävää pilaantumisen vaaraa luonnonravintolammikkona toimivalle Matolammelle.

Virolahden Huosiossuolle myönnetty turvetuotannon ympäristölupa kumottiin ja palautettiin uudelleen käsiteltäväksi. Hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemustaan mm. esityksellä turvetuotantoalueen pintavalutus kentän puhdistustehon raja-arvoista.

Keitelelen Letkunsuon turvetuotantoalueelle myönnetty ympäristölupa kumottiin ja asia palautettu uudelleen käsiteltäväksi. Hakemus olisi tullut käsitellä YSL:n 28 §:n 3 momentin mukaisena hakemuksena toiminnan olennaisena muutoksena. ISAVI käsitteli sen vain tiettyjen lupamääräysten tarkennuksena (YSL 58 §). VHaO:n perusteluiden mukaan ”Lupaharkinta olisi siten tullut tehdä muutetun toiminnan osalta koko toiminnalle” Asiakirjoista ilmevät selvitykset ovat olleet puutteellisia.

Eläinsuojan ympäristöluvan muutosta (Liperi) koskeva myönteinen päätös kumottiin ja hakemus hylättiin naapuruussuhdelain perusteella lähialueen asutuksen ja loma-asutuksen vuoksi. KHO perustelee päätöstään myös sillä, ettei eläinsuojan aluetta ole kaavassa osoitettu kotieläintalouden suuryksikön alueeksi (ME).

Töytärinkosken säännöstelypadon muuttaminen pohjapadoksi (Hamina) Päätös kumottiin ja palautettiin uudelleen käsiteltäväksi siltä osin, kuin siinä oli kyse viemäriputken siirtämisestä, sitä varten myönnetystä käyttöoikeudesta ja siitä maksettavista korvauksista.

Hylätty hallintopakkohakemus laiturin poistamiseksi (Joroinen) kumottiin ja vastapuoli velvoitettiin poistamaan laituri, ellei rakentaja saa lunastettua vesialuetta itselleen tai laiturille lupaa.

Tiepenkereen ja sillan rakentamiselle mantereen ja saaren välille myönnetty lupa (Mikkeli) kumottiin ja hakemus hylättiin. Hankkeesta saatavaa hyötyä ei voitu pitää hankkeesta johutuvaan yleiselle edulle aiheutuvaan haittaan verrattuna huomattavana.

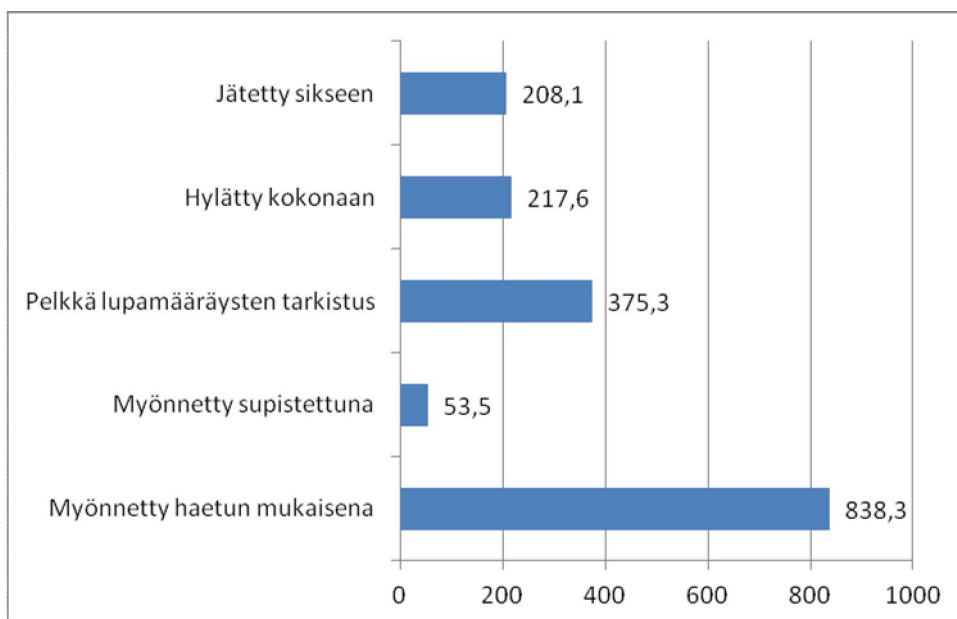
Kahden venelaiturin rakentamiselle myönnetty lupa (Muurame) kumottiin ja palautettiin uudelleen käsiteltäväksi. Kysymyksessä ei ollut tyyppillisistä yksittäisen kiinteistön käyttöä palvelevista laitureista vaan venesatamasta. Lupaharkinta oli tehty liian suppeana vain laitureihin liittyvää hanketta koskevana.

Lupapäätökset toimialoittain

Vuonna 2012 annettiin 20 turvetuotantoa koskevaa lupapäätöstä, joista yhdeksän koski kokonaan uusia alueita, viiden alueen osalta luvan tarkistamisen yhteydessä haettiin lupaa lisäalueelle ja kolme hakemusta koski pelkästään lupamääräysten tarkistamista. Kaksi hakemuksista oli Vaasan hallinto-oikeuden ja yksi KHO:n palauttama. Kaikkiaan lupaa uusiin turvetuotantoalueisiin tai vanhan tuotantoalueen toiminnan jatkamiseen haettiin 1 862 hehtaarelle. Hakemuksiin sisältyi uutta tuotantopinta-alaa yhteensä 1 092 ha, josta ojitamatonta suota oli 363 ha. Lupamääräysten tarkistushakemukset koskivat yhteensä 770 hehtaarin tuotantoalaa. Uusista tuotantoaloista hyväksyttiin 497 ha, hylättiin 387 ha ja kahden alueen (208 ha) käsittely jätettiin sikseen hakijan peruttua hakemuksensa. Hakemuksista neljä hylättiin kokonaan (217,6 ha). Vanhoille tuotantoalueille myönnettiin jatkoluvat.

Kahden hakemuksen käsittely jätettiin sikseen hakijan peruttua hakemuksensa. Toinen näistä oli Outokummun Viirusuo, jonka lupahakemus tuli ensimmäisen kerran vireille Itä-Suomen vesioikeudessa 13.3.1995. Lupa-asian käsittely eteni kahteen otteeseen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka kummallakin kerralla (2006 ja 2011) palautti hakemuksen uudelleen käsiteltäväksi. 29.6.2012 hakija ilmoitti peruuttavansa hakemuksen. 27.9.2012 valtio osti Vapo Oy:ltä noin 360 hehtaarin suuruisen Viirusuon suojelutarkoituksiin.

Vuonna 2012 tehdyt turvetuotantoa koskevat lupapäätökset, ha

Turvetuotantoa koskeneiden lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 13,5 kk.

Kaivos- ja rikastamotoimintaa koskevia ympäristölupapäätöksiä annettiin neljä; mm. rakensivun louhintaa ja sivukiven varastointia ja murskausta koskeva ympäristölupa, Rauta-

lammilla, kvartsiitin louhintaa ja jalostusta koskeva lupa Nilsiäen Kinahmin ja Lasivuoren kaivospiireissä sekä Siilinjärven Saarisen apatiittikaivoksen ympäristölupa ja vesitalouslupa.

Teollisuudessa annettiin päätös Joensuun voimalaitoksen, pyrolyysilaitoksen, kaatopaikan ja lämpökeskuksen ympäristölupahakemuksesta, ovia ja kalustekomponentteja valmistavalle tehtaalte Lapinlahdella sekä tarkistettiin mm. Berner Oy:n Heinäveden tehtaan ja Kiteellä sijaitsevan Momentive Specialty Chemicals Oy:n liimatehtaan ympäristöluvan määräykset.

Eläinsuojille ympäristölupia myönnettiin 31 kappaletta. Keskimääräinen käsittelyaika oli kuusi kuukautta.

Kalanviljelylaitosten lupia myönnettiin viisi: Keinosen luonnonravintolammikon ympäristö- ja vesitalouslupa Sonkajärvellä, Kantelesärkän kalalaitoksen ympäristö- ja vesitalouslupa Kontiolahdella, Kontiolahden kalanviljelylaitoksen ympäristöluvan lupamääräysten tarkistaminen, Viinijärven kalalaitoksen ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräysten tarkistaminen Liperissä sekä Carelia Caviar Oy:n Varkauden kalankasvatuslaitoksen ympäristöluvan muuttaminen.

Jätehuoltoa ja jätevedenpuhdistusta koskevia lupahakemuksia käsiteltiin 22 kpl. Jätevedenpuhdistamojen osalta myönnettiin luvat Mikkelin Metsä-Sairilan ja Nilsiäen puhdistamoille sekä tarkistettiin Enonkosken, Heinäveden kirkonkylän, Karvion, Hirvensalmen, Karttulan ja Rantasalmen jätevedenpuhdistamojen lupamääräykset. Merkittävimpiä jätehuoltoa koskevia lupia olivat biokaasulaitoksen ympäristölupa Outokumpuun, Kuopion teollisuusjätteen käsittely- ja kierrätyskeskuksen ympäristölupa, Rantasalmen SCEL Oy:n ympäristöluvan tarkistaminen ja tuhkan hyödyntäminen Kevätniemen sahan varastokentän rakenteissa Lieksassa.

Ympäristönsuojelulain 61 §:n mukaisia koetoimintailmoituksia käsiteltiin kahdeksan kappaletta.

Pääosa vuonna 2012 ratkaistuista vesitalousasioista koski kiinteistökohtaisia rakennushankkeita (laiturit, aallonmurtajat, ruoppaukset, johdot, kaapelit ym.). Muista hankkeista mainittakoon mm. Kesälahden Mäntyranan vedenottamon ja vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen ja suoja-alueen määrittäminen, Kopsalammen keskivedenkorkeuden pysyvä nostaminen Juuassa, Lotjasaaren venesatamaan johtavan väylän määrittäminen yleiseksi paikallisväyläksi Mikkeliissä, pohjapatojen rakentaminen Kotouslammista laskevaan puroon Salinmäen kosteikon rakentamiseksi Kuopion Kaislastenlahdessa, Suonenjoen kalataloudellinen kunnostus, pohjapadon rakentaminen Kolmajärven luusuaan vedenkorkeuksien turvaamiseksi Joroisissa, Unnukan-Kallaveden säännöstelymääräysten tarkistaminen sekä Konnuskosken ja Karvionkosken pohjapatojen rakentaminen, pohjapadon rakentaminen Iso-Vuolingon ja Alaisen väliseen uomaan vesistön kunnostustarkoituksessa Mikkeliissä, pohjapadon rakentaminen Laavuksen luusuaan Mikkeliissä, Saarijärven laskuojassa olevan säännöstelypadon muuttaminen kiinteäksi ylisyoöksypadoksi Mikkeliissä, Hyviänlahden kosteikkojen perustaminen Joroisissa, Leväkön ja Levänomaisenlammen sekä Yhelmäsjärven vedenpinnan nosto Juvalla, Käsämänlammen ennallistaminen Liperissä, Pampalon kaivoksen alueella sijaitsevan Lietoanlammen kuivattaminen Iломantissa sekä uittoyhdistyksen kiinteän omaisuuden myyminen Joensuussa.

Vesilain mukaisia hallintopakkehakemuksia käsiteltiin 12.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä vuoden 2012 alussa oli 20 ja vuoden 2013 alussa 17, joista kaksi osaaikaeläkkeellä. Koko vuoden henkilötyövuosien määrä oli 17,2 htv. Toimintavuoden aikana kolme ympäristöneuvosta ja yksi ympäristölakimies jäivät eläkkeelle sekä yksi ympäristöla-

kimies osa-aika-eläkkeelle. Syyskuun alussa työnsä aloitti uusi ympäristöneuvos. Henkilöstön koulutustaso on korkea, sillä 76 prosentilla henkilöstöstä on ylempi korkeakoulututkinto.

VALTAKUNNALLINEN YHTEISTYÖ

Vastuualueen johtaja on osallistunut ympäristöministeriön aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueen ohjausryhmätyöskentelyyn, ympäristönsuojelulain uudistamistyöryhmän työhön sekä aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueiden johtajien ja ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat vastuualueen johtajien kokouksiin. Ympäristönsuojelulain uudistamistyöhön liittyen ympäristölakimies Sinikka Pärnänen teki ympäristöministeriön toimeksiannosta selvityksen ”Luontoarvojen huomioon ottaminen ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien mukaisessa lupamenettelyssä”.

Henkilöstö on osallistunut lisäksi seuraaviin työryhmiin:

Valtakunnallinen turvetuotannon koordinaatioryhmä (Antti Ylitalo)

Ympäristönsuojelun tietorekisterin (YSL 27 §) jätetieto-osion kehittämistyöryhmä sekä ympäristönsuojelulain mukaisten lupa-asioiden toimintamalliryhmä (Keijo Lindberg)

AVlen vesilakityöryhmä (Timo J. Lehtonen, Aune Mielonen)

AVlen turvetyöryhmä (Antti Ylitalo, Timo J. Lehtonen)

AVlen eläinsuojatyöryhmä (Tiina Ristola)

AVlen jätehuoltotyöryhmä (Kari Varonen)

AVlen sisäisistä toimialaryhmistä eivät toimintavuoden aikana kokoontuneet jätevedenpuhdistamo-, energiantuotanto- metsäteollisuus- eikä meluryhmä, joihin kaikkiin on nimetty myös Itä-Suomen edustaja.

TYÖHYVINVOINTI

	2010	2011	2012
Johtajuusindeksi	3,52	3,27	3,87
Osaamisen johtajuusindeksi	3,43	3,57	3,86
Työolojen johtamisindeksi	3,56	3,48	3,97
Osaamisen kehittyminen ja uudistuminen	3,40	3,30	3,64
Motivaatio ja työn imu	3,49	3,53	3,97
Johtaminen ja työyhteisön vuorovaikutus	3,53	3,36	3,98

YHTEENVETO TOIMINNALLISESTA JA TALOUDELLISESTA TULOKSESTA

	Ympäristöministeriön asettama tavoite	Tulos
Uutta toimintaa ja toiminnan muutoksia koskevat ympäristönsuojelulain mukaiset lupa-asiat	Käsittelyaika 10 kk	9,2 kk
Ympäristönsuojelulain mukaiset lupa- ja ilmoitusasiat, kaikki	Käsittelyaika 12 kk	10,7 kk

Vesilain mukaiset lupa-asiat	Käsittelyaika 9 kk	7,2 kk
Lupamäärä	220	199
Lupatulot	370 000 €	532 464 €

Vastuualueen kokonaismenot olivat 1 281 505 euroa, joten kustannusvastaavuus oli 41,5 %.

Toimintakertomus on hyväksytty ympäristölupavastuualueen henkilöstökokouksessa 19.4.2013.